Ilgalaikio ežerų tvarkymo bazę lemia septyni „Pasaulio ežerų vizijos“ organizatorių veiklos principai.

Pirmas principas: *Harmoningas žmogaus ir gamtos santykis – ilgalaikio ežerų tvarkymo pagrindas.*

Antras principas: *Planuojant ir įgyvendinant priemones ilgalaikiam ežerų naudojimui užtikrinti pirmiausia reikia įvertinti vandens pritekėjimo į ežerą regioną.*

Trečias principas: *Siekiant išvengti žalingo poveikio ežerams, būtina numatyti ilgalaikes prevencijos priemones.*

Ketvirtas principas: *Ežerų tvarkymo sprendimai turi būti pagrįsti mokslinėmis žiniomis ir tiksliausia turima informacija.*

Penktas principas: *Ilgalaikį ežerų naudojimą užtikrinančios tvarkymo sistemos reikalauja, kad tarpusavyje konkuruojantys naudotojai spręstų konfliktus, įvertindami dabartinės ir būsimųjų kartų, taip pat gamtos, poreikius.*

Šeštas principas: *Piliečiai ir visi kiti dalyviai turi būti skatinami aktyviai dalyvauti nustatant ir sprendžiant dėl ežerų kylančias problemas.*

Septintas principas: *Siekiant užtikrinti ilgalaikį ežerų naudojimą būtinas atsakingas vadovavimas ir valdymas, pagrįstas visų suinteresuotų grupių padorumu, sąžiningumu ir atsakomybe.*

Akcija „Pasaulio ežerų vizija“ – pirmiausia kvietimas veikti

Ilgalaikio mūsų ežerų naudojimo galimybė gali būti garantuota užtikrinant pusiausvyrą tarp žmonijos vandens poreikio ir gamtos sugebėjimo ilgą laiką patenkinti šį poreikį. „Pasaulio ežerų vizijos“ organizatoriai rengia įvairias akcijas ir strategijas siekdami padėti prie ežerų gyvenančioms bendruomenėms, sprendimus priimančioms institucijoms ir visoms kitoms suinteresuotųjų grupėms rengti individualius ilgalaikius ežerų išsaugojimo projektus. Jeigu mums pavyks ilgai ir atsakingai naudotis ežerais, turime vilties, kad gamta sugebės patenkinti švaraus gėlo vandens, kuris yra žmogaus gyvenimo pagrindas, poreikį.

International Lake Environment Committee Foundation (ILEC) 1091 Oroshimo-cho Kusatsu, Shiga 525-0001, JAPAN
www.ilec.or.jp
Atsakingas už brošiūros parengimą lietuvių kalba: VĮ ENOS
Žalgirio g. 88–708, LT 09303 Vilnius, el. p.: GEWOHL@takas.lt

ENOS European Nature-conservation and Ornithology Station

in cooperation

Labanoro regioninis parkas

PASAULIO EŽERŲ VIZIJA

KVIETIMAS DALYVAUTI AKCIJOJE

Akcijos „Pasaulio ežerų vizija“ komitetas

ILEC

UNEP

Pasaulio ežerų vizija. Kvietimas dalyvauti akcijoje

Vienas iš būtiniausių dalykų užtikrinant žmonijos ateitį – rasti būdų, kaip išspręsti dėl nuolat mažėjančių gyvybei svarbių išteklių, pavyzdžiui, gėlo vandens, kylančias problemas. Tikslas – subrandinti visuomenę, kuriai pavyktų taupiai naudoti savo gamtinius išteklius jų nesunaikinant. Ypač reikšmingi pasaulio ežerai. Tai svarbūs, lengvai pasiekiami geriamojo vandens kaupikliai, tačiau daugeliui mūsų ežerų jau gresia pavojus. „Pasaulio ežerų vizijos" (World Water Vision) dalyviai analizuoja šios būsimos krizės padarinius ir kuria rekomendacijas bei strategiją, kuri užtikrintų ilgalaikį ežerų tvarkymą ir nuolatinę apsaugą. Šios akcijos dalyviai teikia praktinius patarimus dėl mūsų gėlo vandens atsargų apsaugos. Tai svarbu ne tik užtikrinant žmonių gyvenimą ir ekonomikos plėtrą, bet ir kuriant įvairias ekologines sistemas.

Pasaulio ežeruose laikosi daugiau nei devyniasdešimt procentų žemės paviršiuje esančio skysto gėlo vandens atsargų. Deja, šiam gyvybės šaltiniui gresia didelis pavojus, ir dėl to susiduriama su begale problemų. Tai turi neigiamą įtaką ir vandens kokybei bei kiekiui, ir vandenyje gyvuojantiems organizmams, taip pat prie ežerų gyvenantiems žmonėms. Daugelis vandens telkinių nualinami, kai sunaudojama labai daug vandens, kai jis išleidžiamas arba kai vandens kokybė blogėja dėl aplinkos taršos vandens pritekėjimo regionuose. Be to, dėl problemų, nesusijusių su vandens pritekėjimo regiono būkle (pavyzdžiui, dėl rūgščių lietų, klimato sąlygų kitimo), jau ir taip labai susilpnėjusios daugelio ežerų ekologinės sistemos apkraunamos papildomai.

Nors yra akivaizdžių didėjančios krizės požymių, vis dar neparengti išsamūs ir kompleksiniai daugumos ežerų tvarkymo planai, kurie užtikrintų ilgalaikę ežerų apsaugą ir žmonių aprūpinimą vandeniu. Dauguma dabartinių pastangų papildomai plėsti ir apsaugoti ežerus yra per daug ribotos arba ne viską aprėpia. „Pasaulio ežerų vizijos" dalyviai suteikia skubią pagalbą rengiant išsamų numatomų priemonių katalogą, kuris padės įveikti tvarkant ežerus didžiulius būsimus sunkumus. Jis skirtas plačiajai visuomenei ir sumanytas kaip praktinei veiklai pritaikyta instrukcija ir pagalbinė priemonė viso pasaulio ežerų regionų gyventojams.

Kol kas ežerų sunaikinta dar palyginti nedaug, tačiau kaip perspėjimą galima nurodyti katastrofišką Aralo ežero būklę. Šis kadaise buvęs milžiniškas ežeras Centrinėje Azijoje šiandien beveik sunykęs dėl to, kad iš įtekančių į jį upių imama per daug vandens. Jeigu nėra vieningų kompleksinių sprendimų dėl aplinkos apsaugos ir ilgalaikio ekonomikos vystymo projektų, daugelis ežerų netolimoje ateityje irgi patirs šią kraupią dalią.

Dėl to gali būti nesugrąžinamai prarasti svarbūs geriamojo vandens ir aprūpinimo maisto produktais šaltiniai, taip pat poilsio zonos. Juk ežerai, be viso kito, yra ir labai gražios vietovės su įvairia augmenija. Jie – žmonijos ir jos kultūros lopšys.

„Pasaulio ežerų vizijos" dalyviai siūlo rekomendacijas, kaip įgyvendinti mūsų žemės ežerų vystymo ir ilgalaikio tvarkymo programas. Šios rekomendacijos rengiamos remiantis pagrindiniais akcijos organizatorių veiklos principais, didžiausias dėmesys skiriamas ežerų ypatumams, jų teikiamai naudai ir jiems gresiantiems pavojams. „Pasaulio ežerų vizijos" organizatoriai aprašo sėkmę žadančias strategijas, leidžiančias priešintis šiems pavojams, strategijas, kurias tam tikroje teritorijoje, šalies mastu ir globaliniu lygiu gali įgyvendinti tiek pavieniai asmenys, tiek ir organizacijos. Mūsų pa-

stangų dėl ežerų apsaugos pradžia – prevencija. Būtina nedelsiant veikti ir tais atvejais, kai atskirose srityse dar neatlikti išsamūs moksliniai tyrimai. Politinius sprendimus priimančios institucijos, taip pat vietiniai ir regioniniai valdymo organai ir šalių vyriausybės rimtos ir nebepataisomos žalos ežerų aplinkai gali išvengti tik greitai priimdamos atitinkamus nutarimus. „Pasaulio ežerų vizijos" organizatoriai atsižvelgia į Dublino principus dėl gėlo vandens atsargų ilgalaikio tvarkymo. Daug dėmesio šioje veikloje skiriama plačiajai visuomenei, ypač pagrindiniam moterų vaidmeniui tikslingai naudojant vandenį.